

METODOLOŠKO POJASNILO

BRUTO DOMAČI PROIZVOD

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Bruto domači proizvod, Slovenija, četrtno (Prva objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravila: Romana Korenič

Zadnjič osveženo: 15. 12. 2016

1. NAMEN

Namen objave podatkov o bruto domačem proizvodu (BDP) je prikazati, kakšna je bila gospodarska aktivnost v Sloveniji v prejšnjem četrletju. Objavljeni podatki so prikazani v tekočih in stalnih cenah prejšnjega leta in v stalnih cenah leta 2010. Prikazujemo tudi stopnje rasti BDP in posameznih komponent BDP (glede na isto četrletje prejšnjega leta) in prispevek posamezne komponente k rasti BDP.

2. PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta 13/549/ES z dne 21. 5. 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji (*CELEX: 32013R0549*)

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enote, ki jo opisujejo objavljeni podatki, so posamezne komponente BDP. Pri BDP, izračunanem po proizvodni metodi, je opazovana enota bruto dodana vrednost v določeni dejavnosti (po Standardni klasifikaciji dejavnosti – SKD). Pri BDP, izračunanem po izdatkovni metodi, je opazovana enota posamezna komponenta BDP, npr. izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev ali bruto investicije v osnovna sredstva.

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

V obračun so zajete vse dejavnosti v skladu s konceptom proizvodnje po Sistemu nacionalnih računov 2008 (SNR 2008) in Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov 2010 (ESNR 2010).

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Za izračun ocene četrletnega BDP uporabimo več virov. Veliko podatkov pridobimo iz statističnih raziskovanj statističnega urada. Večino teh podatkov prevzamemo iz podatkovne baze SI-STAT, nekatere pa z določenih mest na mrežnem disku. Raziskovanja statističnega urada, ki so vir podatkov za izračun ocene četrletnega BDP, so naslednja:

- Četrletno poslovanje poslovnih subjektov POSL-P/ČL
- Prihodek od prodaje in vrednosti zalog v industriji IND-PN/M
- Gradbena dejavnost in nova naročila GRAD/M
- Gradbena dovoljenja za stavbe GRAD-GD/M
- Trgovina na debelo TRG-D/M

- Trgovina na drobno, trgovina z motornimi vozili in popravila motornih vozil TRG/M
- Poslovne in druge storitvene dejavnosti STOR/M
- Menjava blaga med državami članicami INTRASTAT
- Menjava blaga z državami nečlanicami EKSTRASTAT
- Indeksi povprečnih vrednosti izvoza in uvoza ZT-IPVIU/ČL
- Indeks cen življenjskih potrebščin ICŽP, HICŽP
- Indeksi cen industrijskih proizvodov pri proizvajalcih ICIPP-SKUPAJ/M, CENE-DOMA/M, CENE-IZVOZ/M
- Indeksi uvoznih cen IUC/M, CENE-UVOZ/M
- Indeksi cen storitev pri proizvajalcih ICSP
- Mesečno raziskovanje o prihodih in prenočitvah turistov TU/M
- Turistična potovanja domačega prebivalstva TU-ČAP
- Mesečno poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah Obrazec 1 - ZAP/M
- Povprečne mesečne plače zaposlenih pri registriranih fizičnih osebah ZAP-RFO-D/M
- Izplačilo regresa za letni dopust ZAP-REGRES
- Statistični register delovno aktivnega prebivalstva SRDAP
- Cene inputov v kmetijstvu KME-INPUT/M
- Odkup in prodaja kmetijskih pridelkov KME-ODK/M, KME-PRO/M
- Proizvodnja električne in toplotne energije E1-EE/M
- Oskrba s plini E9-PL/M
- Železniški prevoz TR-ŽEL/ČL
- Cestni blagovni prevoz TR-CES-B/T
- Potniki v cestnem javnem linijskem prevozu TR-CES-P/M
- Prvič registrirana cestna motorna vozila in prikolice TR-CES-V/M
- Pomorski prevoz TR-POM/M
- Zračni prevoz TR-ZRA/M

Institucije, ki zagotavljajo vire podatkov (in ti viri), ki se poleg podatkov statističnega urada tudi uporabljajo za izračun četrtletne ocene BDP, pa so):

- Agencija za zavarovalni nadzor (Bilance stanja in izkazi poslovnega izida zavarovalnic, pozavarovalnic in pokojninskih družb), statistični obrazci zavarovalnic, zbrane premije in izplačane odškodnine po različnih vrstah zavarovanja za zavarovalnice in pokojninske družbe).
- Banka Slovenije: Izkaz finančnega položaja in izkaz poslovnega uspeha bank in plačilna bilanca.
- Uprava RS za javna plačila (Poročilo o razporejenih javnofinančnih prihodkih in kritju; B2)
- Finančna uprava RS: Podatki obračuna davka na dodano vrednost (DDV), podatki o trošarinah
- Ministrstvo za finance: Statistika javnih financ: podatki državnega in občinskih proračunov, podatki zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in zavoda za zdravstveno zavarovanje.

6. DEFINICIJE

Bruto domači proizvod po proizvodni metodi je enak dodani vrednosti v osnovnih cenah, povečani za davke na proizvode in zmanjšani za subvencije na proizvode. Bruto domači proizvod je tako enak vsoti dodane vrednosti v osnovnih cenah vseh domačih (rezidenčnih) proizvodnih enot in neto davkov na proizvode (davki na proizvode, zmanjšani za subvencije po proizvodih).

Dodana vrednost v osnovnih cenah je enaka proizvodnji v osnovnih cenah, zmanjšani za vmesno potrošnjo v cenah kupcev. Dodana vrednost v osnovnih cenah je tudi enaka vsoti sredstev za zaposlene, plačanim drugim davkom na proizvodnjo, zmanjšanim za prejete druge subvencije za proizvodnjo, ter vsoti bruto poslovnega presežka in bruto raznovrstnega dohodka.

Med davke na proizvode so vključene vse carine in uvozne dajatve, davek na dodano vrednost, trošarine na naftne derivate, cigarete in alkohol, davki na igre na srečo in na nekatere specifične storitve ter davki na transakcije nepremičnin.

Subvencije na proizvode so nepovratna plačila tržnim proizvajalcem, s katerimi institucije države podpirajo raven tržnih cen in tako neposredno vplivajo na proizvodnjo. Ocenjene so za kmetijstvo, predelavo hrane in potniški promet.

Bruto domači proizvod po izdatkovni metodi je enak domači potrošnji in saldu menjave blaga in storitev s tujino. Domačo potrošnjo sestavljajo izdatki za končno potrošnjo ter bruto investicije.

Izdatke za končno potrošnjo sestavljajo izdatki za končno potrošnjo gospodinjstev, izdatki za končno potrošnjo nepridobitnih institucij, ki opravljajo storitve za gospodinjstva (NPISG), ter individualni in kolektivni izdatki države za končno potrošnjo.

Izdatki gospodinjstev za končno potrošnjo so ocenjeni po nacionalnem konceptu, kar pomeni, da so izdatkom gospodinjstev po domačem konceptu prišteti nakupi rezidenčnih gospodinjstev v tujini in odšteti nakupi nerezidenčnih gospodinjstev v Sloveniji.

Individualne izdatke države sestavljajo izdatki za netržne storitve države (izobraževanje, zdravstvo in socialno skrbstvo, kulturo, šport itd.) in izdatki za tržne proizvode in storitve (zdravila, ortopedski pripomočki, koncesijske pravice zasebnemu sektorju, storitve zdravilišč ipd.). Kolektivni izdatki države so izdatki za upravne, administrativne, obrambne, ekonomske, razvojno-raziskovalne in druge skupne netržne storitve države. Izdatki države in NPISG za končno potrošnjo so enaki razliki med vrednostjo proizvodnje po stroškovni metodi in vrednostjo prodaj. Posredno merjene storitve finančnega posredništva so v končni potrošnji razporejene v izdatke gospodinjstev, države in NPISG ter v izvoz in uvoz storitev.

Bruto investicije so sestavljene iz bruto investicij v osnovna sredstva, sprememb v zalogah ter neto nabav vrednostnih predmetov.

Bruto investicije v osnovna sredstva sestavljajo pridobitve (nabave) novih in rabljenih osnovnih sredstev, zmanjšane za odtujitve (prodaje) rabljenih osnovnih sredstev in povečane za stroške transakcij rabljenih osnovnih sredstev. Osnovna sredstva vključujejo tudi proizvode intelektualne lastnine. Pridobitve vključujejo proizvodnjo za lastne potrebe.

Spremembe zalog se obračunajo za nedokončano proizvodnjo in dokončane proizvode pri proizvajalcih, za zaloge trgovskega blaga in zaloge surovin, materiala, rezervnih delov ipd.

Kategoriji **izvoz in uvoz** pri poslih oplemenitenja vključujeta le opravljeno storitev brez vrednosti blaga. Izvozna vrednost blaga je obračunana po pariteti FOB, uvozna vrednost je po podatkih Banke Slovenije iz paritete CIF zmanjšana na pariteto FOB. Podatki o izvozu in uvozu storitev so povzeti iz plačilne bilance po podatkih in metodologiji Banke Slovenije.

Bruto domači proizvod po dohodkovni metodi je enak vsoti sredstev za zaposlene, neto davkov na proizvodnjo in uvoz (davki na proizvodnjo in uvoz minus subvencije na proizvodnjo) ter bruto poslovnega presežka in raznovrstnega dohodka.

Sredstva za zaposlene so enaka vsoti bruto plač in prispevkov delodajalcev za socialno varnost zaposlenih. Prispevki delodajalcev za socialno varnost vključujejo dejanske prispevke delodajalcev (obvezne in prostovoljne) in pripisane prispevke delodajalcev. Pripisani prispevki vključujejo vsa nadomestila plač za čas odsotnosti z dela zaradi bolezni, nesreč ipd., ki jih izplačuje delodajalec. Osebne prejemke sestavljajo denarna nadomestila zaposlenim za hrano, prevoz na delo in z dela in regres za letni dopust. Vsa bruto plačila delodajalcev za pogodbene, začasne in enkratne zaposlitve so od vključno leta 2002 dalje prikazana v vmesni potrošnji. Osebni prejemki vključujejo oceno vrednosti napitnin v gostinskih in osebnih storitvenih dejavnostih ter oceno vrednosti zasebne rabe službenih vozil.

Davki na proizvodnjo in uvoz zajemajo davke na proizvode in druge davke na proizvodnjo. Drugi davki na proizvodnjo so davki, ki jih podjetja plačujejo za uporabo določenih osnovnih sredstev, in davki na delovno silo kot dejavnik proizvodnje.

Subvencije so nepreklicna plačila državnih institucij tržnim proizvajalcem. Subvencije se delijo na subvencije na proizvode in na druge subvencije na proizvodnjo.

Poslovni presežek je rezidualna kategorija dodane vrednosti v finančnih in nefinančnih gospodarskih družbah ter v stanovanjski dejavnosti v okviru gospodinjstev. V netržnih dejavnostih je bruto poslovni presežek enak obračunani potrošnji stalnega kapitala.

Raznovrstni dohodek je rezidualna kategorija v obračunu dodane vrednosti nekorporativnih podjetij.

Zaposlenost po nacionalnem konceptu je enaka zaposlenosti po domačem konceptu, povečani za rezidente, ki delajo v tujini, in zmanjšana za nerezidente, ki delajo v Sloveniji. Zaposlenost po domačem konceptu zajema vse osebe, zaposlene za nedoločen čas, ter samozaposlene osebe in pomagajoče družinske člane v zasebnem kmetijstvu in samozaposlene v drugih dejavnostih gospodinjstev. Zaposlenost po nacionalnih računih vključuje tudi študentsko delo in druge oblike zaposlenosti za določen čas, zaposlenost v pomorskem transportu na naših ladjah in zaposlenost v naših diplomatskih in konzularnih predstavništvi v tujini, podjetja brez zaposlenih ipd.

Zaposlenost, zaposleni in samozaposleni po dejavnostih so prikazani po domačem konceptu.

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Podatki, ki so izračunani po proizvodni in dohodkovni metodi, so prikazani po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD 2008). Več informacij o klasifikacijah je na voljo na povezavi:

<http://www.stat.si/StatWeb/glavnanavigacija/metode-in-klasifikacije/klasifikacije>

7.2 OBDELAVA PODATKOV

Objavljeni podatki o četrtletnem BDP obsegajo originalne in desezonirane podatke, od leta 1995 dalje.

DESEZONIRANJE

Časovne vrste desezoniramo z metodo TRAMO/SEATS. Časovni vrsti postavimo model, ki ga približno enkrat letno podrobno pregledamo in popravimo. Z modelom časovno vrsto razčlenimo na:

- komponento trend-cikel (sestavljajo jo trend in ciklična nihanja s periodo, daljšo od enega leta),
- sezonsko komponento (sestavljajo jo vplivi sezone in vplivi koledarja; vplive koledarja sestavljajo vpliv števila delovnih dni, vpliv prestopnega leta, vpliv praznikov in vpliv velike noči),
- iregularno komponento (sestavljajo jo slučajna nihanja in nekateri osamelci).

Desezonirani podatki so originalni podatki, iz katerih so izločeni vplivi sezone in koledarja. Več o desezoniranju lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Desezoniranje časovnih vrst](#).

Vsaka časovna vrsta podatkov je desezonirana neposredno na ravni, na kateri je objavljena; to velja tudi za agregate, ki so pri originalnih podatkih izračunani kot vsota komponent (npr. skupna dodana vrednost, bruto domači proizvod). Podatki, ki so prilagojeni za vpliv sezone in števila delovnih dni, torej niso seštevno skladni. Izjema je saldo menjave s tujino, ki se izračuna kot razlika med izvozom blaga in storitev ter uvozom blaga in storitev.

Vsota četrtletnih desezoniranih podatkov v posameznem letu ni enaka vsoti nedesezoniranih podatkov; to obenem pomeni, da četrtletni desezonirani podatki niso časovno skladni s podatki letnih nacionalnih računov.

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Četrtletno:

- Podatkovni portal SI-STAT: Ekonomsko področje – Nacionalni računi – [Bruto domači proizvod, četrtni podatki \(ESR 2010\)](#). Podatke objavljamo v absolutnih vrednostih, v tekočih cenah, v stalnih cenah preteklega leta, v stalnih cenah leta 2010 in stopnje rasti (glede na isto četrtnje prejšnjega leta). Podatke objavljamo v originalnih in desezoniranih vrednostih.
- Prva objava (BDP in nacionalni računi, BDP in gospodarska rast): »Bruto domači proizvod, Slovenija«.
- [Eurostat](#)

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Podatke objavimo v vsakem četrtnju samo enkrat, podatke za četrtnja tekočega leta pa revidiramo, dokler ne objavimo podatkov za četrto četrtnje tega leta:

- pri objavi podatkov za drugo četrtnje objavimo tudi revidirane podatke za prvo četrtnje,
- pri objavi podatkov za tretje četrtnje objavimo tudi revidirane podatke za prvo in drugo četrtnje,
- pri objavi podatkov za četrto četrtnje objavimo tudi revidirane podatke za prvo, drugo in tretje četrtnje.

Po objavi podatkov za četrto četrtnje se podatki četrtnih računov revidirajo samo še zaradi uskladitve s podatki letnih računov. Uskladitev četrtnih računov z letnimi se opravi med objavo podatkov za prvo četrtnje in objavo podatkov za drugo četrtnje. Zaradi postopkov, ki se uporabljajo pri usklajevanju, se četrtni podatki praviloma spremenijo za eno leto več, kot so bili revidirani letni podatki.

Izjema od navedenega so podatki, prilagojeni za vplive sezone in koledarja; ti se pri vsaki objavi revidirajo v celotni časovni vrsti.

Politika revizij nacionalnih računov je določena z ESR 2010, zato tem podatkom ne določamo statusa »začasni/končni«

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

V časovni vrsti ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- [Handbook on quarterly national accounts](#)
- [Quarterly National Accounts Manual—Concepts, Data Sources, and Compilation](#)